

grajščakinja in na tem-le griču je stal nekdanj moj grad. Ker sem bila neusmiljena in skopa, sem svoje podložnike, kmete, jako stiskala in si tako nakopičila velikansko imetje. V kazni za svojo krutost moram sedaj dan in noč čuvati svoje bogastvo, katero si videl in katero bi ti bila rada dala, ko bi me bil rešil. — Morala bodem sedaj še dolgo, dolgo čakati rešitve; kajti ne rase še drevo, ki bode rodilo seme, iz katerega bode vzrastlo zopet drevo. Iz tega drevesa bodo naredili zibelko, in prvi otrok, ki ga bodo zibali v nji, me bode rešil. Če se pa še ta zboji, bodem rešena šele sodnega dne.“

Nato je izginila.

Šel je potem hlapec iskat svojega palca, a ni našel ne palca, ne vrat več.



V pastirski šoli.

Lesnikarjev Janezek se je moral že v zgodnjih letih posvetiti pastirskemu življenju. Bil je mej tremi brati najstarejši, čeravno sam šele v sedmem letu. Kakorkoli so pri Lesnikarjevih računali, vselej je tako pokazalo, da Janezek mora biti ovčar. Bratec Štefanček, ki je imel za njim največ let, je o božiču izpolnil šele svoje peto leto; torej ni bil še za na pašnik, najmlajši pa še manj. Hlapca pa bi bilo škoda, da bi postopal za ovčami; saj je imel drugega dela dovolj, — sam je večkrat rekel, da še preveč. Menite li, da pojde gospodar sam z ovčami na pašo? Torej ni bilo druge pomoči pri hiši, kakor: šestletni Janezek boji pastir, pa je mir besedij!

Nekoliko si je sicer v čast štel ponosni Janezek, da ga hočejo porabiti za tako imeniten posel, zakaj njemu se je zdel ovčarski pastir še imenitnejši, kakor je res. Vendar skrbela pa ga ta nova služba ni malo.

„Oče, kako bom pa pasel ovce, ko jih ne znam?“ se je kremžil.

„Tako boš pasel, kakor jih drugi. Kaj misliš, da te bom za to pošiljal še v šolo, da bi študiral za ovčarja, kakor drugi za gospoda?“

Janezek si ni upal nič več ugovarjati; mislil si je, kakor bom videl, da pasejo drugi, tako bom pa še jaz.

Ko je po solnčnih bregeh skopnel sneg, moral je gnati ovce na pašo.

„Ženi past drobnico!“ so mu rekli oče, pa mu niso nič natančneje pojasnili, kako se pase.

Malemu ovčarčku ni bila majhna skrb. In res, že prvi dan je bila nadloga. Prignal je dve uri prezgodaj domov.

„Ali ne vidiš, da še ovce niso site? Drugikrat glej na solnce; kadar se bo začelo čez Krvavčev gozd pomikati za goro, takrat pa priženi domov!“

Ta nauk si je sicer dobro zapomnil; a to ga je še skrbelo: kaj pa takrat, ko ne bo solnca, ko bo oblačno? Polagoma ga je tudi v tem izučila izkušnja, da je zadel primeroma pravo uro. Nekaj mu je pomagalo to, ker mu je vedno še po ušesu donela očetova beseda: „ovce še niso site“; torej

ovce se morajo najprej napasti, potem šele jih sme prignati domov. Pa tudi to je polagoma premeril, kako dolg mora biti prilično dan tudi takrat, ko ni solna.

Sedaj je Janezek res mislil, da zna že pasti, ko je vedel, kdaj je treba priganjati domov. A se je motil močno, zakaj pastirska učenost ima še več paragrafov.

Še isti teden se pokaže druga težkoča. Vesel prižene nekega večera drobnico domov, češ, da ta dan je pa dobro dovršil svoje delo. A kako se zavzame, ko mu oče že naproti zakličejo: „Kje so pa druge?“ Jednako se zavzame pastirček: „Kaj niso vse?“ Revček namreč še ni znal dobro šteti. Ovac je gnal na pašo trideset, a domov jih je prignal le petindvajset. Kaj



drugega je hotel, kot nazaj je bilo treba iti iskat zgubljenih ovčic. A po nekoliko se mu je polajšalo to sitno delo, ker mu je šel pomagat tudi hlapec, da poprej najdeta zgubljenke.

Tudi to težavo je premagal: sošteti je znal izvrstno vso svojo čredo, če je bila skupaj ali narazen, če je bila pri miru, ali se je premikala.

Nekaj časa je šlo še precej dobro; zadovoljen je bil. A prišli so zanj slabši časi. Mislil je, da se bo lažje paslo, ko bode več paše, ko bo trava izpodrasla. A motil se je zopet. Ovce so bile čimdalje bolj sitne, izbirčne. Niso hotele jesti dobre in lepe travice kar od kraja, marveč hitele so za jeguljčki, za gobami itd., da jih je komaj dohajal, komaj zavračal in obdržaval pred očmi, da se mu niso porazgubile. Ves upehan in utrujen je šepal zvečer proti domu.

Pa še ni znal vsega. Na polju je začelo žito rasti, po travnikih pa trava za košnjo. Pašnike so sicer ločile precej visoke ograje od njiv in travnikov; a kaj, ko pa ograje, katere zadržujejo drugo živino, ne zadržujejo tudi ova c katere se zmuznejo kaj rade skoz jako nizke in ozke odprtine. Po takem prepovedanem potu je tudi Janezku marsikatera ušla „v škodo“; slišati je moral marsikatero očitanje, še za „povračilo“ so povpraševali. Šele ko je bilo vse požeto in pokošeno, je zopet nekoliko lažje dihal. A vesel pa je bil, zelo vesel, da je prišla zima in ni bilo več treba pasti.

Drugo leto je bil že precej pogumnejši. A sedaj mu je bilo pa to v škodo, da je preveč zaupal sam sebi, češ, da je že popolnoma izučen pastir. V tej samozavesti sede nekoč pod košato bukev, ko so se ovce mirno pasle okrog njega. Nekaj časa sedi pokoncu, potem pa se nasloni s hrbtom in nekoliko vpognjeno glavico na deblo ter — zaspi, in spi — nekaj ur . . . Kakšne da so bile posledice, si lahko mislite: vse hude reči, kar jih more zadeti nesrečnega pastirja — „zgubil“, — „v škodo spustil“, — „kregan“, „tepen . . .“

Tretje leto je pa že Janezek znal pasti skoro brez napake. Mejem se je tudi Štefanček vzdignil toliko na kvišku, da je večkrat izkušeni pastir kazal nanj, češ, naj ga gre nadomestovat. Tudi oče so bili te misli, a pristavili so: „Še toliko časa počakaj, da jih bomo ostrigli.“

A predno je res izpregel, prišla je še najhujša poskušnja. Dobili so bili od nekod ovna, ki je bil zelo razvjen ter posebno siten in celo nevaren s svojim „butanjem“ ali „trkanjem“. Janezek ni bil nikjer varen pred njim. Če mu je bojeviti oven ušel v škodo, si ga ni upal zavrtniti; zakaj precej ga je hotel napasti, če se mu je le približal. Mnogokrat je kar nenadno priletel od zadaj in ga podrl na tla. A tudi temu divjaku je prišel polagoma do živega. Urezal si je prav dolgo in krepko šibo, in kadar ga je hotel zapoditi odkod, se mu je približal, hitro legel na tla in na tleh ležé ga naklestil in napodil. Ker je vedel, da je oven sicer neumen in se zanaša le na roge in svojo trdo bučo, ga je strahoval tudi tako, da se ga je hipoma oklenil okrog vratú, in sedaj mu ni mogel narediti nič žalega, k večjemu sta nekoliko poskočila skupno.

Prišel je čas striženja. Predno se pa ovce ostrižejo, morajo se temeljito osnažiti zarad volne, da je ni treba potlej posebej prati. Tudi Janezkove ovce so „prali“ poleg globokega jeza. To delo ga je zelo veselilo že samo ob sebi, posebej pa še zarad nade, da je zadnje v njegovi pastirski dôbi. Lepo osnažili in oprali so bili tudi nevarnega ovna, a se dalje niso zmenili zanj. Kar nenadno prileti po svoji zastarani razvadi in Janezka puhne od zadej, da odleti tja, kjer je bila voda najglobočja. Ker ni znal plavati, je bil velik trud, predno so ga rešili. Vendar posebno zlih posledic pa ni bilo; le vsled straha in prehlajenja je bil nekaj časa betežen, a kmalu zopet zdrav kakor riba, in vesel, kakor more biti le nedolžen pastirček, ki je dostal svojo — pastirsko šolo.

Končno moram omeniti še neke preizkušnje, ki jo je moral prestati pri gospodu župniku, ko je prišel k njim po nekem opravku. „Kaj pa rajše

paseš“, ga vprašajo, „ovce ali zajce“? Toda ni se dal ugnati v kozji rog. Nekoliko pomisli in se odreže: „Ne vem, zakaj zajcev še nisem nikoli pasel!“ S tem odgovorom je prišel pri gospodu župniku v tak kredit, da se je preselil iz pastirske šole v pravo šolo in da je sedaj duhovni pastir v veliko zadovoljstvo sam sebi in svojim ljubim ovčicam.

„Internus.“



Spomini iz otročjih let.

(Piše L. Černej.)

18. Zrakoplav.

Naš oče so imeli nas otroke srčno radi. Če so le mogli, so nam pripravili kako veselje. Kedar so bili v bližnjem mestu, ali sploh kje z doma, so nam gotovo kaj kupili. Živo se tega spominjam iz svoje prve mladosti. — Navadno so mi prinesli žemljo ali rogec. Včasi — kedar so imeli več denarja — so mi kupili tudi kako igračico. Kaj čudo, da sem se vedno neizmerno veselil, kedar so bili oče namenjeni v mesto. In ko so šli, nisem imel ves dan miru: vedno me je ščegetalo in vznemirjalo tisto nebeško-bлаго čustvo, ki se imenuje up ali nada. Kolikokrat sem šel do vogla dedčeve hiše polukat, ali se že vračajo oče; kako nestrpno sem jih pričakoval!

Nekega dne pa so me vendar prehiteli, prej nego sem mislil, so se vrnili iz mesta. Hipno sem jih zagledal na dvorišču in presenečen sem vzkliknil: „Oče!“ — V levi roki so imeli neki zavitek, a z desnico so držali na niti rudečo kroglo, ki je plavala v zraku. „Kaj je to, oče?“ sem vprašal z začudenjem. Povedali so mi, da je zrakoplav, ki so ga za-me kupili.

Ko so odložili zavitek, poiskali so dolgo hodno nit in jo privezali k ovi. Popuščali so polagoma in rudeči mehur se je vzdigoval sam od sebe v zrak. Jaz nisem mogel verjeti svojim lastnim očem — zdelo se mi je, da sanjam. Dotlej sem opazoval, da sili in pade vsaka reč k zemlji, ako se izpusti, a ta krogla je šla naravnost kvišku! Oče pa so me kmalu prepričali, da je istina. Ovili so mi okoli roke nit, rekoč: „Tu-le imaš, pa drži, da ti ne ude!“ In imel sem v svoji oblasti to čudno stvar. Stiskal in držal sem nit tako, da mi je postajalo skoraj vroče.

Ne morem popisati, kako vesel sem bil. Nikdar mi ni napravila nobena igrača toliko radosti, kakor ta zrakoplav. — Ko sem ga doma že dovolj prevodil, šel sem ž njim k dedku. Bili so ravno v sadunosniku. Pokazal sem jim „zrakoplav“, kakor sem ga imenoval, (kajti „r“-u še moj jezik ni bil kos). Dedek so se nalašč čudili in jaz sem se še bolj veselil. — Imel pa sem kmalu grozno nepraviliko. Zrakoplav mi je zašel mej vejevje, da nisem mogel nikamor ž njim. Komaj se je posrečilo dobremu dedku, da so ga rešili. Tedaj sem ga pa nesel spet domov.